

Sygn. akt I ACa 490/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jarosław Marek Kamiński (spr.)
Sędziowie	:	SA Magdalena Pankowicz SA Bogusław Dobrowolski
Protokolant	:	Anna Bogusławska

po rozpoznaniu w dniu 10 listopada 2016 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. W.**

przeciwko (...) **w B.**

o ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 14 kwietnia 2016 r. sygn. akt I C 404/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej 10.800 złotych tytułem zwrotu kosztów instancji odwoławczej;

III. nakazuje Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Białymstoku, aby wypłacił na rzecz adwokat K. D. kwotę 5.400 złotych powiększoną o należny podatek VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu odwoławczym.

(...)

UZASADNIENIE

Powód J. W., w pozwie skierowanym przeciwko pozwanej Gminie B., domagał się ustalenia, że przysługuje mu prawo do lokalu socjalnego z zasobu mieszkaniowego tej Gminy. Wskazał, że Sąd Rejonowy w Białymstoku w wyroku z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie o sygn. akt XI C 2346/12 przyznał mu prawo do lokalu socjalnego i orzeczenie

to uprawomocniło się oraz nie zostało podważone w jakimkolwiek innym postępowaniu. Powód odmówił jednak zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego, spośród dotychczas zaoferowanych mu przez pozwaną, co zrodziło po jego stronie obawę o wygaśnięcie obowiązku Gminy dostarczenia mu lokalu socjalnego o wymaganym standardzie.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa, podnosząc m.in., że realizując pkt III wymienionego wyżej wyroku przedstawiła powodowi ofertę najmu lokalu socjalnego nr (...) przy ul. (...) w B., z której to oferty powód nie skorzystał. Następnie zaoferowała powodowi kolejny lokal socjalny przy ul. (...) w B., ale także ta oferta została przez niego odrzucona. Zdaniem pozwanej, zaproponowane oferty najmu dotyczyły lokali mieszkalnych, spełniających wymagania określone w art. 2 ust. 1 pkt. 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów.

Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił powództwo i zasądził na rzecz adwokata powoda ustanowionego z urzędu kwotę 7.200 zł powiększoną o należny podatek VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W ustnym uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że w sprawie było niesporne, że Sąd Rejonowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 28 grudnia 2012 r., orzekając eksmisję powoda z dotychczas zajmowanego lokalu, orzekł o jego uprawnieniu do lokalu socjalnego. Oznacza to, że Gmina, zanim wyeksmituje taką osobę, zobowiązana jest złożyć jej propozycję zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego. W przedmiotowej sprawie tak się stało. Gmina złożyła bowiem powodowi dwie oferty wynajęcia lokalu socjalnego, a mianowicie:

- jedną dotyczącą lokalu socjalnego, który znajdował się na pierwszym piętrze, nie posiadał wprawdzie samodzielnej łazienki i kuchni, ponieważ były to pomieszczenia wspólne znajdujące się na piętrze, na korytarzu; powód propozycji tej jednak nie przyjął, argumentując, iż piętro jest za wysokie.

- drugą dotyczącą lokalu posiadającego skosy, której również powód nie zaakceptował, wywodząc, że choruje na kręgosłup i w przyszłości, gdyby doszło do tego, iż musiałby się poruszać o kulach, to byłoby mu trudno po tym lokalu się poruszać.

W tym kontekście Sąd zauważył, że zgodnie z obowiązującymi przepisami, Gmina ma obowiązek przedłożyć ofertę wynajęcia lokalu socjalnego, który spełnia warunki określone w ustawie o ochronie praw lokatorów, a zgodnie z tą ustawą lokal socjalny to lokal nadający się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, którego powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa nie może być mniejsza niż 5 m², a w wypadku jednoosobowego gospodarstwa 10 m².

Zdaniem Sądu, nie budziło wątpliwości, że obie przedstawiona powodowi oferty spełniały wszelkie warunki wymagane dla lokalu socjalnego.

Podkreślił przy tym, że w literaturze, jak również w orzecznictwie, przyjmuje się, że lokal socjalny ma zapewnić minimum poszanowania godności lokatorowi, a także nadawać się do zamieszkania ze względu na stan techniczny i wyposażenie. Lokale zaproponowane powodowi odpowiadały tym warunkom, aczkolwiek może nie były idealne i posiadały niższy standard niż lokal, z którego został on wyeksmitowany.

Lokal socjalny powinien posiadać więc właściwą powierzchnię oraz nadawać się do zamieszkania ze względu na stan techniczny i wyposażenie. Jak wynika z dokumentów złożonych przez Gminę, szczególnie lokal będący przedmiotem drugiej oferty spełniał wszystkie te wymogi; miał bowiem łazienkę, kuchnię, w dobrym stanie wszystkie urządzenia typu wanna w łazience, umywalka i zlew oraz odpowiednią powierzchnię.

Ustosunkowując się do argumentów powoda dotyczących jego stanu zdrowia, który jakoby uniemożliwiał mu zamieszkanie w lokalu ze skosami, stwierdził, że nie wykazał on, aby jego choroba kręgosłupa, której zresztą nie leczy się od 18 lat, stanowiła przeszkodę do zamieszkania w tym lokalu. Podkreślił przy tym, że część lokalu pozbawiona skosów posiada powierzchnię odpowiadającą warunkom przewidzianym dla lokalu socjalnego.

Mając na uwadze, że Gmina spełniła swój obowiązek, przedstawiając powodowi dwie propozycje najmu lokalu socjalnego, przy czym z żadnej z nich powód nie skorzystał, Sąd uznał, iż jego uprawnienie do żądania zapewnienia mu lokalu socjalnego wygasło i wygasł też obowiązek Gminy dostarczenia, czy proponowania kolejnego lokalu. Dlatego też na mocy artykułu 189 k.p.c. oddalił powództwo jako bezzasadne.

Powyższy wyrok powód zaskarżył w całości apelacją, zarzucając mu:

a) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, przejawiającą się w uznaniu, iż uprawnienie J. W. do lokalu socjalnego wygasło w sytuacji, gdy odmowa przyjęcia lokalu socjalnego z zasobu mieszkaniowego gminy B. wynikała z braku możliwości prawidłowego funkcjonowania powoda w zaproponowanych lokalach z uwagi na jego schorzenia ortopedyczne;

b) naruszenie art. 5 k.c. poprzez dokonanie jego błędnej wykładni, w sytuacji, gdy okoliczności sprawy wskazują, iż proponowane przez gminę B. mieszkania komunalne w sposób oczywisty odbiegały od warunków, jakie powinny zostać powodowi zapewnione z uwagi na jego stan zdrowia;

c) naruszenie § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie poprzez jego niezastosowanie i zasądzenie na rzecz adw. K. D., tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, kwoty 7.200 zł (zgodnie z § 6 pkt 7 Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu) w sytuacji, gdy w nawiązaniu do § 21 ww. Rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r., powinna to być kwota 14.400 zł;

d) naruszenie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 2 k.p.c. poprzez nie zasądzenie nieopłaconych w całości lub w części kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu na etapie postępowania zażaleniowego przed Sądem Apelacyjnym w Białymstoku, sygn. akt I ACz 121/16.

W oparciu o te zarzuty, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt I poprzez ustalenie, iż powodowi J. W., przysługuje prawo do lokalu socjalnego w zasobie mieszkaniowym Gminy B.; zmianę zaskarżonego wyroku w pkt II poprzez zasądzenie na rzecz adw. K. D. tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu kwotę 14.400 zł; zasądzenie na rzecz adw. K. D. tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu za postępowanie zażaleniowe przed Sądem Apelacyjnym w Białymstoku kwoty 7.200 zł; zasądzenie nieopłaconych w całości lub w części kosztów pomocy prawnej

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest uzasadniona.

Na etapie postępowania apelacyjnego nie było sporne, iż oba lokalne socjalne zaproponowane powodowi spełniały warunki powierzchniowe, o jakich mowa w art. 2 ust. 1 pkt. 5 ustawy o ochronie praw lokatorów, co sam skarżący jednoznacznie przyznał w uzasadnieniu apelacji. Standard tych lokali był bezsprzecznie niższy niż lokalu mieszkalnego, z którego powód został wyeksmitowany na mocy prawomocnego orzeczenia, jednak w niczym nie uchybia to obowiązującym unormowaniom, skoro art. 2 ust. 1 pkt. 5 ustawy o ochronie praw lokatorów wprost stwierdza, że lokal socjalny może być o obniżonym standardzie. Stan techniczny tych lokali umożliwiał zamieszkanie w nich, o czym świadczy fakt, że zostały one zasiedlone przez osoby trzecie.

W orzecznictwie przyjmuje się, że obowiązek dostarczenia lokalu socjalnego (art. 18 ust. 5 ustawy), odpowiadający uprawnieniu orzeczonemu w wyroku nakazującym opuszczenie, opróżnienie i wydanie lokalu mieszkalnego dla dłużnika tego obowiązku, ciąży na tej gminie, na terenie której znajduje się lokal podlegający opróżnieniu, póki nie wygaśnie. Wygaśnięcie zaś obowiązku gminy dostarczenia lokalu socjalnego uprawnionej osobie następuje z upływem terminu związania gminy skutecznie złożoną ofertą zawarcia z uprawnionym umowy najmu lokalu socjalnego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2012 r. I CSK 292/12).

Skarżący utrzymywał, że przedstawione mu propozycje wynajęcia lokali socjalnych nie uwzględniały jego warunków osobistych i zdrowotnych, to jest wysokiego wzrostu i schorzenia ortopedycznego, które uniemożliwiały mu prawidłowe funkcjonowanie w tych lokalach, w związku z czym jego odmowa zawarcia umowy najmu była usprawiedliwiona i nie spowodowała wygaśnięcia prawa do lokalu socjalnego. Zdaniem powoda, Gmina B. nadużyła prawa podmiotowego poprzez zaproponowanie lokali tylko formalnie odpowiadającym „literze prawa”, ale nie odpowiadającym wymaganiom stawianym przez jego stan zdrowia (art. 5 k.c.).

W tym kontekście należy jednak mieć na uwadze, że zgodnie z ogólną regułą dowodową art. 6 k.c., to na powodzie spoczywał procesowy ciężar wykazania, iż jego warunki osobiste i zdrowotne faktycznie uniemożliwiały mu zaspokojenia jego podstawowych potrzeb mieszkaniowych poprzez korzystanie z lokali socjalnych wskazanych przez pozwaną.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika z urzędu, nie przeprowadził skutecznego dowodu na powyższą okoliczność. Z orzeczenia o ustaleniu stopnia niepełnosprawności z dnia 30 października 2001 r. (k. 11) wynika bowiem, że został on zaliczony do lekkiego stopnia niepełnosprawności i posiada zachowaną zdolność do pełnienia ról społecznych i samodzielnej egzystencji. Z wyjaśnień powoda wynika nadto, że po opuszczeniu zakładu karnego pracował cały czas dorywczo, co wskazuje, że jego zdolność do samodzielnej egzystencji jest w dalszym ciągu zachowana. Poza twierdzeniami powoda, żadna okoliczność, wynikająca ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, nie potwierdza jego wersji, jakoby stan zdrowia uniemożliwił mu zamieszkanie w lokalach socjalnych, zaproponowanych przez pozwaną.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, iż uprawnienie powoda do lokalu socjalnego wygasło wskutek jego nieusprawiedliwionej odmowy zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego, wskazanego w ofertach pozwanej Gminy.

Żądanie pozwu nie znajduje zatem uzasadnienia w art. 189 k.p.c. Przepis art. 5 k.c. nie może zaś stanowić samodzielnej podstawy dla skonstruowania prawa podmiotowego, w oparciu o które dochodzone jest powództwo, może natomiast uzasadniać oddalenie powództwa sprzecznego z zasadami współżycia społecznego, albo sprzecznego ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa, na podstawie którego roszczenie jest dochodzone przez powoda. W konsekwencji art. 5 k.c. nie mógł stanowić uzasadnienia dla takiej interpretacji art. 2 ust. 1 pkt. 5 w zw. z art. 14 ustawy o ochronie lokatorów, w oparciu o którą wyeliminowanoby możliwość wygaśnięcia prawa do lokalu socjalnego nawet w sytuacji, gdy osoba uprawniona do takiego lokalu odrzuca ofertę gminy (zawarcia umowy najmu) bez usprawiedliwionej przyczyny.

Wbrew zarzutowi apelacji, Sąd Okręgowy prawidłowo zastosował w niniejszej sprawie przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tj. Dz.U. 2013, poz. 461 ze zm.), ponieważ sprawa została wszczęta i niezakończona w I instancji przed dniem wejścia w życie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. 2015, poz. 1801).

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu instancji odwoławczej orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, wyrażoną w art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt. 7 i § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1804), zaś o kosztach pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu odwoławczym na podstawie § 4 w zw. z § 8 pkt. 7 i § 16 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. 2015, poz. 1801).

(...)